

25 år med NAMSA! – NAMSA:s grundare, Staffan Thorman, minns...

NAMSA, Naturhistoriska museers samarbetsorganisation, kom till som ett sätt att genomföra det ansvarsmuseiuppdrag som Naturhistoriska riksmuseet fick av regeringen 1989. Den naturhistoriska museivärlden var då liten och splittrad. Olika huvudmän fanns och verksamheten hade olika status inom dessa. Men ekologin var på väg in i museivärlden, vilket starkt bidrog till att Naturhistoriska riksmuseets roll utvecklades, då projekt som "Ekologisk kunskapsspridning" fick stort genomslag inom museivärlden och då speciellt inom länsmuseumerna. Så när NAMSA bildades i september 1989 riktades inbjudan, förutom till de naturhistoriska museerna, även till länsmuseumerna. Dessutom ville vi att även botaniska trädgårdar och vissa djurparker med intresse i traditionellt bevarande skulle komma med. Vid bedömningen av troliga kandidater för medlemskapet betonades seriositet i verksamheten och att denna också vilade på en vetenskaplig grund. Responsen blev stor

och vi var väl ett drygt tjugotal medlemmar redan vid starten. De allra flesta av dem har blivit kvar till idag när nu medlemskaderen växt ytterligare (2014 har NAMSA 57 medlemmar!). Flera av Naturvårdsverkets naturum kom också tidigt med och deras intresse för NAMSA har sedan ökat under de senaste åren. Satsningen på "Ekologisk kunskapsspridning" fick dock inte så stort genomslag som var tänkt ute i landet. Några länsmuseum lämnade också NAMSA efter några år...

Samhällsintresset växade över från ekologi till biologisk mångfald under början av 1990-talet, varvid framför allt intresset för de naturhistoriska museerna och deras samlingar åter kom i fokus. Under ekologiperioden från 1970-talet fram till 1990-talet var intresset tyvärr lågt för samlingar och deras värde. Man såg generellt inget vetenskapligt värde i naturhistoriska samlingar under denna tid. Lyckligtvis har detta vänt idag och här har också NAMSA spelat en stor roll för att bevara och utveckla samlingarna, trots tuffa tider och flera uttalande hot mot dem.

I början av 1990-talet gjordes också en NAMSA-utredning om universitetsmuseumernas organisation och framtid. Utredningen överlämnades till regeringen. Under flera av dessa år var NAMSA mycket aktivt i argumenteringen för att bibehålla samlingarna vid museerna inom universiteten.

NAMSA genomförde likaså vid denna tid en utredning om bevarandet av den levande biologiska mångfalden av kulturväxter och husdjur, vilken sedan legat till grund för såväl POM-"upprop" som Jordbruksverkets och Centrum för Biologisk Mångfalds (CBM) fortsatta arbete med traditionellt nyttjande och bevarande av den domesticerade mångfalden.

Under 2000-talet har NAMSA utvecklats vidare med bl.a. en mycket aktiv nationell arbetsgrupp inom museisamlingsvården (SAMSA). SAMSA-verksamheten har lett till en ökad medvetenhet hos beslutsfattare för naturhistoriska samlingar och inte minst i samverkan med ArtDatabanken fördes nya pengar, "Museistödet", in i vår museisektor, som också möjliggjort ett återuppvaknat intresse även hos yngre naturvetare för systematik och taxonomi, samt produktionen av Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna inom Svenska Artprojektet. Projektet blev tyvärr "politiskt omöjligt" att fortsätta i ursprunglig form under de senaste åren av tidigare regering, men i dagarna, med ny regering, öppnar sig troligen en möjlighet att återuppväcka detta.

Det som är NAMSAs stora styrka är dess unika sammansättning av institutioner med stor kultur- och naturvetenskaplig kunskapsbredd som, oberoende av huvudmän, kunnat träffas och samlas kring det gemensamma ämnet. Här hjälper och stöttar vi varandra. De årliga träffarna hos medlemmar på olika platser i landet är en stor hjälp för sammanhållningen och många goda relationer har utvecklats.

Valkeby, Knivsta, i september 2014

Staffan Thorman